

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

An liceat gravato debitis intrare religionem

[urn:nbn:de:bsz:31-300764](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300764)

An liceat grauiato debitis

Attero si cōtra hanc sensuū z rationis integritatem aliquis superior a subditis extorquet abstinentiā etiam in die veneris sancta etsi nō pro impari potentia tolerandi (qm̄ nō omnia possumus oēs) ille dissimiliter onera abstinerē diuidat singulis put opus habent. Affirmo q̄ iam non destructor sed destructor. non tutor sed tortor habendus est. z tanq̄ pernicioza pestis declinandus. Nam quid fit in subito lesa semel ratione ex sensuū p̄urbatione? Reddit si quidem hebes. asper. artonitus. z intracabilis. velut aīal brutus. nec iam rōnis vsu ducitur. sed furoris z insipientie cuiusdam bestialis impetu circūagitur z rapitur. Ruit postremo in hanc desperare p̄ditionis foueam. vt sibi sapiens videat qui stolidus est. se ducentem esse vult qui cecus est. et qui p̄p̄riū inops est z salubus cōsiliū alie no p̄suis obedire recusat. Cur ita? q̄ iam ambulat in magnis z mirabilibz super se. Jamq̄ reuelationibz insolitis et miraculis faciendis se cogitat idoneū. Jam somnia. iam fantasias omnes portētuozas/p̄visionibz autēticis acceptat. Jam deniq̄ nisi misereat ex alto deus. p̄oxim⁹ est corruere monte illo ad quē angelus ascendit et descendit diabolus. Videtis q̄ necesse saria sit in rectoribz pia discretio z discreta pietas. que subditos velut citbare cordas nec mollescere nimis sinat nec lentescere p̄desidiā. nec supra modum tendat ne rumpantur per stoliditatē z insipientiaz. Op̄ profecto plenū difficultatis. plenū periculi z multe vigilie. sed meriti grandis z laudis excelle. nec deerit pie postulantibz v̄ctio spiritus que docet de omnibus. Ex his ad extremū perpendere fas est. q̄ periculosa sit indiscretis solitudo. quia cū ceciderint non habent subleuantē. Secus in religionibz bene institutis reperit. Hec habui que dicerē super questione proposta de non esu carniū. quanq̄ breuitatis amor/ quedam intacta z quedam inpraetata deferere cōpulerit. Hec est laudabilis z ab indiscretione libera sanctorū patz abstinentia. quaz etsi peccator z secularis imitari non valeo/ aut non satis volo. veneros tamen in alijs. amiror z colo. venerādam insuper colendāq̄ libens denunciatio et libera voce defendo. Spero equidez ex hac pia sedulitate/ fructū orationū suarū z mihi profuturū apud illū qui iussit ne gra-

uarentur corda nostra in crapula z ebrietate. dñm nostrūz Jhm̄ xpm̄ qui est benedictus in secula seculorū. Amē. *Explicit*

Sequuntur quedaz propositiones excerpte de lectione cancellarij parisi. Anno dñi. D. cccc. apud sanctum Victorē. occasione cuiusdam dubitationis in facto vnius militis carbutensis.

Conuertamus nūc sermonē ad decisionē p̄dicte dubitatio nis l̄alis. de vellicatione spiritalium alienarū per discipulos xpi. an scz illic furti veratio. z ex p̄sequenti ad restitutionē fuerit obligatio. Introducit hec dubitatio q̄ l̄alis est. Er̄t inquisitionibz aliquibz nouiter factis fiat aliqua satisfactio. de obligatis ex furto vel mutuo. si p̄ religionis ingressum sint imunes a soluēdo. **S**upponam⁹ in p̄mo descriptionē furti. Furtum est contractatio rei aliene/ inuito dño. Hec est succineta et generalis furti descriptio. cui declaratio patere poterit ex corollarijs sequētibz. **S**upponēdo q̄ dominiū rerū est duplex. vnum diuinū. aliud humanū. Humanū est duplex naturale z civile seu politicū. De primo scriptū est de deo. Domin⁹ vniuersorū tu es. De altero dicit apls q̄ oīa nostra sunt. Et xps. Primum querite regnū dei z iusticiā eius. z hec oīa adijciēt vobis. De tertio scribunt ipse leges civiles z canonicē sicut etiā scriptura sacra sepe commemorat. **P**rimū fundatur in titulo creationis z gubernationis rerū. Scdm̄ in titulo caritatis z iusticie. Tertium in regulis legis civilis z canonicē post peccatū. **D**icam⁹ ergo veluti corollaria declarationē/ z declaratiua p̄secutionē/ q̄ deo approbante vel iubente detentionem vel cōtreccationē cuiuscūq̄ rei/ nullū committit furtū ab eo qui talem se habere scit approbationē. Sic excusant filij israhel a furto dū spoliauerunt egyptios. Et intelligitur dū talis v̄t̄ z mouet in hac spoliatio ne/ auctoritate legis diuine. non p̄pria libidine rapiendi. **D**icam⁹ vltra. q̄ in abusu cuiuscūq̄ rei contra legē dei/ committitur aliquo mō furtū. q̄ sit quedam p̄treccatio rei aliene q̄ scz est ipsi⁹ dei. inuito eo. i. p̄tra dicente z vetante. **S**equit⁹ q̄ quilibet iust⁹/ p̄t v̄t̄ re qualibet/ sine furto. et hoc

utendo fm leges ipsius caritatis. qz fm ea est dñs omnium omnia possidēs rē. Da op positi. iam fieret extra caritatē. in cuius titulo fundat hoc dñus. ¶ Sequitur qz omnis peccator qui abusus creatura / dici pot fur contra quēlibet iustū. qz abusus re iustorum ipsis nolentibus hūc abusus. ¶ Sequitur qz utens re que a nullo pro tūc possessa est civiliter / nō est ex eo fur censend⁹. qz qd nullus est occupati cōcedit. ¶ Sequitur qz utens re quā quilibet habet p derelicta vlt tanqz p derelicta fm interpretatōnes iuris / non est dicend⁹ fur. Et hic fundat rationa bilitas p̄scriptionis r iusta detentio rei q̄ prius fuit aliena. Iusta in quā nedū in foro p̄sentioso sed cōscientie. ¶ Sequitur qz utens re aliqua in casu necessitatis extreme / nō est censend⁹ fur. quia nō fit hic contractatio inuito dño fm iuris diuini r naturalis. imo r civilis interpretatōne. Concedunt enī in casu necessitatis oīa esse colā put in textu p̄nti sufficēter fundatum est. ¶ Sequitur qz utens re modici precij q̄ si pro nullo reputat / nō debet censeri fur. qz nō indicat qz dñs hoc nō velit / aut nō velit si hoc sciret. Attendit autē modicitas p̄cij fm psonarū r rerū r tempoz r aliarum circūstanciarū qualitatē. aut fm iuris aut dictaminis recte rationis interpretatōnem quia qd vni parū esset alteri multū reputatur. ¶ Sequitur qz apli non p̄mittēbāt fur tum in vellatione spicarū. qz res modici precij erat. eos in sup eccasabat necessitas deniqz dño sciente r volente hoc fiebat. nā dñs oīm ipse erat xp̄s. ¶ Sequitur qz detentor rei aliene / dū nō habet rem in sua potestate vt illā restituat. sed vel vi alterius vel aliūde factus est impotens. ille nō d̄ tunc detinere inuito dño. Jus enī interpretat qz dñs non debet velle obligare tunc istū ad impossibile pro tpe quo est sic impossibilitas. qz nec deus sic obligat ad impossibile legi aut diuine debent cetera conformari. Et hic fundatur quomō potest absolui in foro conscientie quis obligatus ex furto / absqz hoc qd statim restituat. dū tamē habeat ppositum de restituendo tpe r loco iuxta qz aderit facultas in toto vel in parte. ¶ Sequitur qz detentor rei aliene / si non restituat illā dum restitutio cederet in p̄iudiciū r damnū manifestum creditoris / non est fur appellandus. vt si non reddat gladium furioso. Nam restitutio que pro

caritate instituta est / cōtra caritatē militāre nō debet. ¶ Sequitur qz detinēs rem alienam / detinet ea inuito dño fm iuris naturalis r civilis interpretatōne / dū habet sufficienter vnde statim reddat. differt nihilominus restitutōne in p̄iudiciū vel in dānum eius cui d̄bitor est. patet qz alteri factū qd nō velle rōnabiliter sibi fieri. Itē qz aliter p̄iret illa q̄ maxime seruāda p̄ferēdaqz est civilis cōcatio / si pateret via defraudandi creditores. et si non redderet in casu tali vnicuiqz quod suū est. r hoc in toto vel in parte. Nec autē est fundamētalis ratio quare doctores r leges ponūt qz seruus r obligatus ratiocinijs publicis / nō p̄nt libere p̄fiteri r hec eadē in casu nostro se ostendit. nec valet allegatio de diminutione status sui. qz iam nō esset status conseruatio. sed destitutō r destructio / si ex bonis alienis fulciri quereret. ¶ Sequitur qz sicut fama que est vita quedā civilis / non potest sufficienter pecunia mēsurari quia sunt diuersoz generū. Et sapiēs bonū nomen plus amat qz thesaurū. sic iniusta ablatio fame / nō p̄prie p̄tinet sub furto sed excedit ipm. Hoc p̄tra detractores deo odibiles r p̄tra sparsores libelloz diffamatoriorū. Sic inferri posset de auferente vitā liberi hominis vel vxoz alterius. r ita de reliquis. p̄pter quod factum p̄prie nō dicit de illis sed de re que in possessionē cedere solita est. ¶ Sequitur qz obligatus alteri ratione furti vel ratione pecunie mutuate / nō potest rōnabiliter se reddere scienter r sponte impotentē ad satisfaciendū vel soluendū. patet qz aliter peccaret p̄tra legem tam naturalē qz diuinā r humanā de restitutione ablatoz vel debitoz. solutione et de reddēdo vnicuiqz quod suū est. r de nō faciendo alteri quod sibi nolle fieri. Nec valet hic allegatio qz ad frugē melioris. et altioris vite vult p̄gredi. qm nō sunt faciēda mala / vt bona eueniāt. nec aliquis dī tand⁹ est cuz iactura aliena. ¶ Sequitur qz obligatus p̄dicto mō / non vouet licite aliquid absolute vnde reddat p̄petuo impotens satisfacere. nō habita licētia vel p̄sensu illius cui manet obligatus. vel nisi aliū de pateat pbabiliter mod⁹ ad satisfaciendū potest tñ vouere sub p̄ditione vt quātum in se fuerit. aut alio tali mō. Patet quia reputaretur hoc sibi vel in fraudem vel in dolum. quēadmodum de seruis expresse

An liceat granato debitis

leges cōdite sunt. Secus vbi nescienter z quādā bona fide cognoscere votū emittit re qd̄ tunc apparebit dū ad insinuationez mali/protinus resipiscet. ¶ Sequitur q̄ obligatus vt dictū est nō est admittēd̄ ad professionē faciendā in aliqua religione nisi religio p̄ se vel alios se obliget ad satisfaciendū pro sic proficere. Et ita ratio nabilis est z stabili iure tam diuino q̄ naturali z hūano fundata cōsuetudo que petit a p̄fiteri volentibz si liberi sunt z a debitis absoluti. Contra quā institutionem si professio querat fieri p̄ fraudez vel dolum profitentis/religio manet libera vt posterius eundē abiciat. Si autem religio sic ipsum obligat/ p̄ce vel precio scienter admiserit. videt̄ ad solutionē obligata iuris interpretōne. et si facultas suppetat ad hoc cōpellenda. p̄sertim si quicq̄s a proficente suscepit. ¶ Sequit̄ q̄ taliter obligatus si voueat absolute vel proficere religio nem/ ipse nō ducit lege spūsancti sicut videtur dicere Ray. z sui sequaces. Nec ē in hoc minor rō. imo forte maior de obligato ad p̄sonā singularē. q̄ de eo q̄ reipublice ligat̄ est. Patet q̄ spūsanctus non instigat ad peccatū z ad furū z ad agendū contra p̄cepta decalogi vel legis naturalis. vñ et talis professio esset oblatio deo de furto vel rapina z de substantia paupis quasi q̄ victimar filii ante patrē. Et alibi. Ne qui edificatis syon in sanguinibz. Clerū est q̄ obligatus reipublice vel ratione vsuraru z vel aliunde potest in casu a gerente officium reipublice absolui vel licentiari. sicut potest fieri de obligato sub incerto. vbi restitutio vaga que in pios vsus habet fieri sola requirit̄. Et hic fortassis fuit intellectus aliquoz/ qui oppositū ad ea que dicimus visi sunt posuisse. ¶ Sequit̄ q̄ obligatus modo dicto/ vouens intrare religionē/ debet differre voti executionē/ quousq̄ creditoribz satisfecerit. Patet q̄ alias impletio voti/ vergeret tūc in deteriore exitū. sicut dicūt doctores de habēte patrē in necessitate cōstitutū. cui prius tenet̄ provide re de necessarijs q̄ votū religionis v̄l emittat vel emissum adimpleat. ¶ Sequit̄ q̄ obligatus modo dicto plus impedit̄ stante tali obligatione religionē intrare/ q̄ obligatus alteri solo voto vel iuramēto. Patet quia si quis iurasset sponte dare alteri centū florenos z veller intrare religionem

posset hoc facere nō soluendo centum florenos. quia mutaret iuramentū vel votū in melius. Secus est vbi cōsurgeret obligatio aliunde et furto vel pecunia mutata. Et fm hoc forte possunt concordari doctores aliqui qui videntur contrariari in hac materia. specialiter Sanctus Thomas scd̄a scd̄e questi. vlti. ¶ Sequitur q̄ obligatus ratione furti vel cōmodati si nō habeat vnde reddere de bonis. tenetur per industriam aut laborem suū si potest/ adquirere vnde satisfacionē possit implere. etiam vbi viuendū esset in statu longe inferiori quā status religionis existat. Non enim omniū est volare ad alta montana consiliorū/ impeditis hac vel illa occasione alis ad hoc requisitis. Alioquin cur nō similiter poterit seruus ratiocinijs publicis obligatus religionem libere proficere. vel ad sacros ordines promoueri. quod tamen omnes negāt. ego nō satis intelligo dissimilitudinis rationē. ¶ Sequit̄ q̄ si neq̄ de bonis suis neq̄ de industria sua poterit iste sic obligatus vñq̄ satisfacere. vel in toto vel in parte z hoc probabiliter appareat. ipse potest auctoritate vel delictentia iudicis publici/ religionem intrare. Patet quia potest cedere bonis suis eadē auctoritate. quoniā inanis esset actio quā inopia debitorum excludit. Et hoc intelligendum adhuc videtur/ vbi persona est libera. et vbi non currit lex vel consuetudo q̄ non habentes vnde soluant/ luant in corpore. Quemadmodūz habemus in illa muliere. cuius duos filios creditor rapuerat ad vendendum pro satisfaciendo sibi. Et sic forte accipitur illud sapientis. Qui feneratur mutuum/ seruus est fenerantis. Obligatur enim talis ad laborandum etiam personaliter vt pateat sibi facultas ad soluendum. Nec debet sibi fingere leuiter q̄ in laborando patitur detrimentum salutis anime sue. Nam in religione forsitan ex obedientia magis habebit circa publica et male allicienda/ laborem exercere. Similiter nec valet allegatio q̄ liber est. z q̄ persona liberi hominis non potest pecunia compensari. quoniam talis in casu sic se seruum fecit. q̄ non solum potest in carcerem trudi sed vita priuari sicut suspendia docent furum. Rursum notetur historia vidue que venit ad Helizeum dicens. Ecce creditor venit vt

tollat duos filios meos ad seruiendum sibi. quarti regū quarto. ¶ Sequitur q̄ sic obligatus vt dicitur est. si facit aliquid vnde renunciet bonis sue successionis. aut si distribuat bona vnde pauper z inhabilis perpetuo ad soluedū remaneat. facit quidez stulte z iniuste aq̄d deum z s̄m conscientia nihilominus apud forū publicū poterit hec renunciatio seu distributio quandoq̄ valida reputari. quia nec fertur iudiciū tale nisi de manifestis. nec impbant illic ea que non possunt de fraude seu dolo cōuinci. Et h̄c est laq̄ valde magnus. si talis nō inuenit hoies esse bone fidei illos quibz bona sua credendo vel donando dereliquit. Postulat tamen equitas communis z bona fides publica. vt talis apud iudices relevationem aliquam sup hac querela si ad eos deducta fuerit. inueniat. Primo qz talis non erat vsquequaq̄ liber vt faceret de re sua quod volebat. cum maneret obligatus ratione furti vel mutui. Deinde. talis si professionem attenuauerit facere. nō eo ipso perdidit ius succedendi ad hereditate iure propinquitatis euenientem. cuz p̄fessio nulla fuerit. ipso iure. p̄fertiz reclamante. z cōtradiciente rationabili cōsuetudine religionis sibi notificata et exp̄ssa. et ex cōsequente deficiente cōsensu mutuo religionis. quem ad hoc requiri nemo dubitauerit. ¶ Sequit q̄ si obligatus hoc modo religionē vouet vt fraudet creditores suos facit quidem stulte z iniuste. Videt nihilominus eidem cōsulēdū q̄ vota religionis quātū poterit etiā foris manens impleat. laborādo apud creditores z alios. q̄ liber fiat mundo. ac deinde subiiciat collum suum christi iugo. Prima pars nunc deducta est. z patet aliunde p̄spicua ratōne. qm̄ rota vna religio non debet minori gaudere privilegio. q̄ aliquis ad religionē illā admittendus. sed religio illa manet semp obligata ad solutionē debitorū que cōtrafit. nec excusat eū p̄fectio vite iam professe ergo nec alium excusabit p̄fectio vite. p̄fite de Adde q̄ olim fuit error cōdemnatus parisiis vnius dicentis. q̄ p̄ sustentatione vnius pueri habilis ad litteras sacras. licebat spoliare diuites abutētes diuitijs et dare tali pro spe proficiendi in republica. Vide autem si non proximus sit error dicentium q̄ licitum est non soluere creditoribus debita ratione furti vel mutui/qua-

ritus homo transferat se ad vitam altiorē. Hoc enim quid aliud est q̄ creditores rebus suis spoliare. ¶ Si autem dixerit aliquis. nonne talis intrando religionem cedit bonis suis omnibus et ita satisfacit. Aduertat qui hoc dicit quid est cedere bonis. et sub qua recipitur qualificatōe apud iudices. Jurat eniz cedens bonis suis. q̄ si venerit aut venire potuerit ad pinguiorem fortunam. soluet in toto vel in parte. ita q̄ quicquid lucrari vel habere deinceps poterit. sit adquisitum suo creditori. q̄ si sponte se reddat impotentem videre facile est q̄ peccat. ¶ Talis sic obligatus si p̄fessus est religionem quantum in se fuit. et h̄c de consensu vxoris si fuerit maritatus. remanet obligatus ad votum castitatis. remanet etiam obligatus modo dicto vt votum studeat ad effectum rationabiliter deducere. et interim viuat sub regulis illius quam profiteri credidit religionis. quantum circumstantie rerum permittere videbuntur. Equū est preterea. vt creditores p̄fertim non egentes reddant se beniuolos excorables ad impletionem voti sui debitoris. et rependat deus vicem.

¶ Explicet Anno. D. cccc. x. crastio anūciationis Marie.

Ad huc eiusdez super eodem.

P Resuppositis veritatibus. et propositionibus precedentium scilicet. x. et. xij. et alia. x. deez sequentiū. Presupposito insuper casu. put ponit p̄ fr̄es carthulien. cuius initium est. Quidā Johannes olim miles secularis. Et finitur. licet de ingressu quidam dissentiant. Dico ego Johannes. Cancellarius parisiens. indignus. ea que sentio de hoc casu. et de septez dubijs super ipso formatis. ¶ Scandalose infideliter z peruerse agūt. q̄ circa hanc materiam scienter variant et corrumpunt male narrādo casus veritatē. dū a doctoribus responsiones vl̄ oppiniones inquirunt. P̄t̄ qz imponūt maculā in gloria doctorū quātū in eis est. z tam seipos q̄ alios in errore ducūt. Hoc p̄missi. qz vidi q̄dam scripta/nomini meo ascripta. q̄ truncate recitata erāt. ponēdo p̄t̄z vnā/dimittēdo alterā. Vidī insup dicta quorundā magistrorū mibi notorum. que nunq̄ fuissent ab eis

posita / si casus fuisset eis taliter . qualiter
 mihi presentatus. Prefertim in hoc q̄ di-
 cunt illum milite posse repetere coniuges
 suas. nec in aliquo teneri ad religionis ob-
 seruationē in toto vel in parte. Legi deni-
 q̄ scripta quorūdam. que vident ideo pre-
 termissa. quia sanabāt aliter q̄ inquirere
 affectabat. ¶ **Johes miles.** non videt suf-
 ficienter satisfecisse deo et iusticie. dum re-
 signando hereditatem suam in manu fra-
 tris non fecit penito prius assensu suorum
 creditorū. vel saltem de auctoritate illorū
 superiorū. (vt pape vel alterius) qui transla-
 tionem poterant validare. Hoc dictum sa-
 tis innuit esse verū ex verbis ipsius dubi-
 dum dicit q̄ minus caute et minus consul-
 te rē. Et videt esse strarictas quo mox ad-
 ditur. modo tamē meliori quo nouit. Po-
 terat enī modū inuenire imo modos me-
 liores. vt vendendo totam hereditatem et
 statim soluendo. vel qd̄ de cōsensu credito-
 rum fecissent dictam translationem. vel q̄
 de auctoritate pape aut principis qui er-
 ga creditores habuissent forte auctoritatē
 cōpellēdi eos cōsentire bone equitati vbi
 proterue agere voluissent aut aliquo tali
 modo. Et notet. xxij. ppositio. Notent etiā
 iura positua de translationibz. ¶ **Frates**
carthusien. cū reuerentiā loquendo nō vi-
 dentur se habuisse satis caute et diligenter
 dū ante p̄fessionē vel receptionē Jo. mili-
 tis/non interrogauerūt creditores suos. et
 de translatione p̄dicta/an esset valida non
 informati sunt. Notet. xvi. ppositio. Atten-
 to eo q̄ dicit iura/ ignorantia se3 lata aut
 crassam reputari in dolum v̄ fraudem. vi-
 detur q̄ iudex in foro exteriori reputabit
 p̄dictos fratres et Jo. milite cum fraude
 et dolo processisse. nisi sufficienter fuerit in-
 formati ex circūstantijs certis/ de simpli-
 citate et bona fide p̄dictorū. vt q̄ poterāt
 rationabiliter et debeant nescire modū al-
 terum se habendi circa p̄dicta. Notet ea-
 dem ppositio. xvi. Addito illo qd̄ statuunt
 leges et consuetudines laudabiles religio-
 num/ de modis examinādi aliquos si ser-
 ui sunt etc. Et quomodo post annū vel ter-
 minū dñs potest repetere seruū etiā vbi vi-
 sus est p̄fessionem emisisse forte vna fide q̄
 ad foro exterioris iudiciū. Et per hec tria
 dicta videt esse sufficienter responsū ad
 primū dubiū fm duplex iudiciū se3 fori
 Patet enī q̄ ex circūstantijs/ respōsio tra-

henda est/ tam apud deū q̄ apud homines
 Attendat p̄cipue si creditores qui modo
 conquerūtur/ fuerūt negligentes ab initio
 de cōtradiccōe dicte cessionis vel p̄fessionis
 vel si diligentes inueniunt. Staret i ca-
 su q̄ ingressus fuisset licitus/ et p̄fessio se-
 quens nulla esset. imo inualida et cassanda
 Exemplū satis trahitur ex p̄cedentibus
 vbi quis pbabiliter crederet q̄ dñs suū cu-
 ius est seruū. vel creditores oēs essent mor-
 tui. aut crederet pbabiliter q̄ placeret eis/
 suis ingressus. licet falleret. vel vbi aliqua
 tali ignorantia pbabili laboraret p̄ rectifi-
 cationem aliorū aut aliūde. Quia ignoran-
 tia sic stante religionē ingrederet. p̄ istud
 in casu hoc. Examine ergo Jo. miles cu3
 fratribz carthusien. sup ignorantia sua
 modo dicto. ¶ **Si** fratres carth. poterant
 et volebant in omnē euentū satisficere p̄
 Jo. milite/ tunc manent obligati nec est fa-
 cta fraudis creditoribz. et ita p̄fessio. valeret
 Si autē nec poterant nec volebāt satisfice-
 re nec p̄sentiebant receptioni Jo. militis/
 nisi sub cōditione implicita nec explicita
 q̄ esset libera a debitis. tunc p̄fessio non li-
 gat fratres quin milite possint et poterit
 expellere. Sed miles manet obligatus ad
 vota religionis quācuq̄ et quōcuq̄ potuerit
 illa p̄plere. q̄ fecit qd̄ in se est de vouen-
 do. Exemplū de seruo. q̄ post reductionē
 eius a p̄fessione emissa ad dñm suū/ tenet
 si fiat liber/ votū p̄plere. imo etiā stante ser-
 uitate ei/ tenet a dea que pōt seruare d̄ vo-
 tis religionis. vt caste viuere et alia facere
 per q̄ nō ledit vel tollit debitū dño seruiti-
 um. Notet. xxiiij. ppositio. Notet hic disti-
 ctio q̄ votoz aliqd̄ est qd̄ obseruatiū nūq̄
 vergit in deteriorē exitū et illud sp̄ est tenē-
 dum. Aliud q̄ obseruatiū quicq̄ vergeret in
 deteriorē exitū. et pro tūc nō obseruādū est
 sed p̄ alio tpe nō vergeret in deteriorē exi-
 tum sua obseruatio. et tūc ligat. Et fm hoc
 patet quō votū serui obligat et quomō nō
 Et ita de milite hec dubitatio ablata est a
 dictis meis alias circa materiā hanc quā-
 tum vidi p̄ copiam. ¶ **Si** repiat p̄ sufficien-
 tem examinationē/ q̄ fratres carthu. rece-
 perūt et detinuerūt dictū Johem milite in
 fraudē creditorū/ ipsi et eorū monasterium
 censendi sunt obligati ad satisfaciendū cre-
 ditoribz quātum p̄nt. Notet ppositio. xvi.
 Et fm hoc facile est videre/ quō dicit Jo.
 nō pōt edere carnes. nec vporē repetere etc.

Notet modus dispensationis quā aduerfa
rii prendunt habuisse qualiter in fine vult
q̄ redeat obligat. **S**tate casu nostro
videt q̄ nulla spes sit in Jo. milite ad sa-
tisfaciendū creditoribz nisi prendēdo ius
successionis ad causam vxoris. Et cū suc-
cessionē illam possit eque petere puerian-
do in monasterio carth. p. procuratores ido-
neos et implorationē auxiliij superioris sicut
extra / sulendū sibi videt q̄ maneat et vi-
uat cōuersando monastice in claustro suo
pro salute anime sue. scandala religionis
sue et aliorū. necnō occasiones peccatorū
contra vota sua / caute declinando. alioq̄n
videat ne amans periculum pereat in illo
Utrum vero ipse Joh. miles sit nūc babi-
lis ad succedendū vel vxor sua. quia nihil
hic inquiritur. nihil hic respondeo. Note-
tur. rccj. ppositio super hac re.

Sequitur scedula

Univer^{super eadem materia.}
sis pntes lras inspectur
Johes de bellomōre rector vniuersitatis
magistroz et scholarū parisius studentū
salute in dño sempiterna. **N**otū facimus.
q̄ anno dñi. M. cccc. lxxvij. die Maij. p̄-
sentata est nobis ex p̄cedēti Cancellarij ec-
clesie parisiē. Scedula quedam papirea
p̄ntēs casū quēdā / cū rñsōibz et declaratō
nubz sup deō casu / p̄ eūdē dñm cācellariū.
et alios infra scriptos sacri theologie dicte
vniuersitatis p̄fessores cū subscriptōibz
eorūdem p̄ eorū manus p̄rias. Cuius q̄-
dem scedule et subscriptionū tenor sequit
in hec verba. Quidā olim miles secularis
multis obligatus debitis / post cessionem
oim bonorū suorū quā fecit in p̄ntia dñi
sui ac principis terre / ea resignando in ma-
nus fratris sui germani / ad opus et vsus
creditorū suoz / ipis licet ignoratibz. sic q̄
accepta a p̄fato fr̄ suo cautōnepmissi / sub
sigillo p̄fati principis et sui / q̄ de p̄fatis bo-
nis soluere deberet et satisfacere / creditori-
bus eius videlicet militis quondā p̄fati. ip-
se et iunior eius abstractioris vt asseruit vi-
te desiderio pari se voto licentiantes / reli-
gionez petierūt. Nec in monasterio sancti
monialiū vbi recepta et solenniter p̄fessa p̄
nouē fere annos hactenus māsit. Ipse q̄z
in monasterio carthusiē. vbi fm formaz
statutorū ordinis carthusiē. et in hec ver-
ba interrogatus. Si liber es. si absolutus

si absq̄ incurabili morbo se deniq̄ de que-
relis satisfecisti. Respondit ad singula sin-
gillatim q̄ sic. Sed adiuncto ad vltimam
interrogationē. modo satisfactionis vt p̄-
missum est supra. videlicet. via cessionis p̄-
fate. Ad quod prior monasterij respondit
in hec verba. Scias q̄ si aliquid horū de-
quibz interrogat̄ es celaueris / poteris eti-
am post professione expelli. Post hec fm
formā ordinis et statutorū p̄fatorū / tan-
q̄ nudus et paup̄ susceptus / et solenniter p̄-
fessus est. minime reclamantibz creditori-
bus suis. quibz pro tunc vel interim non
fuerat satisfactū. et hinc p̄ septem fere ānos
in monasterio p̄seuerauit. Interea conti-
git fratrem p̄fati quondā militis infor-
tunū quoddā incidere. vt videlicet ab ho-
stibus suis capetur. vnde impotens vide-
tur factus ad exequēdū quod promiserat
de satisfactione pro fratre suo milite p̄fata-
to. Post hec autē mortuus est socer ipsius
quondā militis / pater videlicet olim vxor-
is sue. Unde p̄suadentibz quibusdā con-
sanguineis eius ac p̄pinq̄is / occasione vt
eis videbat aliquā iam habita tanq̄ iu-
re p̄pinq̄itatis ac legitime successionis ex
parte vxoris sue quondā p̄fati / monaste-
rium suū contra p̄hibitionē Prioris sui /
ad petendū bona quondā soceri sui defun-
cti vt inde solueret debita sua exiuit. et ad
seculū reuersus / habitū suū dimisit. carnes
comedit. et vota professionis sue multipli-
citer violauit. Et notandū q̄ in patria il-
la scilicet in terra ollādie gelrie et brabātie
religiosi tales succedunt parentibz vel mo-
nasteria pro eis. **S**equitur in scedula
memorata. Presupposita veritate casus si-
cut p̄missum est. quem casum sub alijs ter-
minis quidam alias apud multos de vni-
uersitate parisiē. variauerūt / dum eorum
opinionēs inquirerēt. propter q̄d non est
mirandū si tunc vno modo quidā respon-
derunt et nunc aliā dant responsionē. quia
eiectis interim allegationibz dicūt ea que
sequūtur et que vera reputamus doctores
infra scripti. **P**rimo q̄ miles olim de q̄
fit sermo / inconsulte satis religionem in-
gressus / et incaute receptus est. Et hoc pre-
sertim. quia cessio bonorum suorum / fuit
incauta neq̄ sufficiens pro liberatione sua
a manu creditorum suorum. licet debuif-
sent citius reclamasse. **S**ecundo q̄ profes-
sio quam solenniter fecit / non obstante q̄

An liceat granato debitis

Inconsulte ingressus et incaute susceptus ligat eum de iure tam positivo quam diuino ad vota religionis. **T**ertio quod neuter coniugum profatorum potest alterum post diuortium ex mutuo consensu et approbatione ordinari celebratum. ac post professionem desuper solenniter factam repetere. **Q**uarto quod sicut neuter potest alterum repetere post diuortium ac professionem. sic nec bona que alteri eorum siue monasterio ex parte persone interim adquisita sunt seu adquiri contigerit in futurum debent alteri seu monasterio eius tanquam alterius iugis coheredi deseruire. **Q**uinto quod prefatus olim miles nimis inconsulte et inordinate et illicite sic a monasterio habitu suo foris remanet. et quod de necessitate salutis omni tergiversatione postposita. quatuordecim reuertitur ad monasterium: et sumpto habitu sub disciplina quam professus est degere regulari. **A**tento precipue quod manendo extra monasterium non est idem miles habilior ad soluendum. imo minus quam intra manendo. **S**exto et ultimo quod attentis premissis professio olim militis profati quam fecit in religione non obuiat directe et de per se obligationi priorum qua ante creditoribus extitit obligatus. et per se manet eis obligatus ut ante. **S**ic quod si ipse tempore receptionis sue ad ordinem aliquid se cuius apporauerit. aut interim. aut in futurum monasterium profatum de bonis eius precepit pro tanto saltem semper tenebit satisfacere creditoribus monachi sui. donec plenarie eis fuerit satisfactum. **S**equitur scedula. **S**ic sentio ego Johes de Beronno cancellarius parisiensis indignus in cuius testimonium me subscripsi in premissa scedula propria manu. Attentis etiam additionibus circa predicta. quas eadem manu mea scripsi anno domini. M. cccc. lxi. **D**atum. **E**go Petrus de dyerreyo magister in theologia. conformiter ad dominum Cancellarium in hac materia sentio. in cuius testimonium hic me subscripsi. **E**go Jordanus morim magister in theologia conformiter ad dominum Cancellarium in hac materia sentio. in cuius testimonium hic me subscripsi. **E**go Johannes dachori magister in theologia conformiter ad dominum Cancellarium in hac materia sentio. in cuius testimonium me hic subscripsi. **D**ibi fratri Huilberno de bunulla sacre theologie im merito professori videtur quod dictus miles vere sit professus. nec potest uxorem repetere. quin

imo cogendus redire ad monasterium. et ibidem viuere sub disciplina regulari. **I**n cuius testimonium hic me manu propria scripsi. **E**go magister Huilhelmus de sanctis sacre pagine professor fateor per preces quod dictus miles de quo casus supra ponitur. vere et realiter est professus. et obligatus ad obseruantiam regularis sui ordinis. et censendus est religiosus. nec potest amplius repetere uxorem licite. si que in debita ante ingressum religionis dicitur miles vel eius uxor contraxerit. dico quod si sit possibilitas soluendi ipse vel ipsa tenentur vel manualiter laborando in monasterio. vel ex hereditate propria que alicui eorum possit succedere pro morte alicuius parentum soluere predictorum. **S**uper hac materia plura possunt allegari sed dimitto causa breuitatis. **I**n cuius rei testimonium hac determinatio propria manu scripsi. **E**go Petrus baardi doctor in theologia conformiter ad dominum Cancellarium et ad alios magistros in theologia qui in hac materia deliberauerunt. idem oino ego sentio. **E**go frater Stephanus sacre theologie professor ac minister sancti maturini parisiensis ordinis sancte trinitatis et redemptoris capriuorum conformiter cum opinione magistri Johannis de gersonno Cancellarii ecclesie parisiensis. delibero. **I**n cuius rei testimonium signum meum manuale hic apposui. **A**nno domini. M. cccc. **E**go Petrus de nogeno magister in theologia sentio debitum et salubre ut miles olim professus redeat ad religionem sub obseruantia regulari manens nihilominus creditoribus ut premititur vel conuentus pro eo. hec propria manu. **E**go Petrus de Arrech magister in theologia conformiter ad dominum Cancellarium profatum in hac materia sentio. stante veritate casus eo modo quo positus est in folio precedenti. vna cum quibusdam circumstantiis mihi per fidedignos ore tenus expressis. utpote quod cessio bonorum. ingressus religionis ambo coniugum et diuturna eorum mansio in prefatis religionibus non latebant creditores sed eis nota erant hec omnia. neque protulere reclamabant. quod etiam bona dictorum coniugum si fuissent debite collecta conseruata et distributa. videbantur sufficere ad satisfaciendum creditoribus infra satis competentes terminos. **D**ibi dominico qui sacre theologie indigne professori videtur salua omni correctione ac dicti olim militis reuerentia. quod ipsi militi nunc asserenti. se fecte intrasse

religionem ad finem talem vel talem non est credendum. nec ipse licite illam religionem sic egredi potuit sicut de facto egressus est. et ultra quod nec etiam videretur bona successio nis superius tace. potest licite reperere seu retinere nomine proprio scriptum manu propria. **E**go matheus Roedor sacre theologie professor indignus/supposita veritate casus premissi et circumstantiarum eiusdem in forma qua ponuntur. sentio conformiter ad deliberationem domini Cancellarii supra positam. In cuius rei testimonium hanc deliberationem meam propria manu scriptam et nomine meo signavi. **I**n quorum testimonium nos Johes rector vniuersitatis prefate/presentes litteras sigilli Rectorie dicte vniuersitatis appensione/ducimus munitas. Anno et die quibus supra.

Finit.

Incipit tractatus

eiusdem magistri Johannis de Berson. de tpantia in cibis/potibus et vestibus platoy.

Iam in vna priorum lectione abfolui/sicut potuit/dubitacionem non mediocrem super abstinentia perpetua a carnibus. an licita sit apud solitarios religiosos/imitatores Johis baptiste in heremo. **V**elle nunc sub prelo maiori/similiter elucidare qualis tpantia in cibis/potibus/in vestibus et ceteris. aut necessaria sit aut congrua predicatores aut platoy. quorum est officium/instar Johis/pere ante faciem domini et parare vias eius ad danda scilicet salutis plebi eius. **A**d hanc dubitacionem sub vnicuique conclusione respondeo. Expedientius est et efficacius predicatores et platoy/declinare ad austeritatem vite et peccatorem in vestibus in cibis et potibus et paucitate seruitoy et similibus. quam hominibus secularibus talibus conformari. **E**t in primis si attendimus vitam christi que nostra est instructio/si preterea apostolorum et aliorum sanctorum exempla recogitamus/proprie esse debent apud christianum id quod dicimus. **F**ateor inquit discretissimus augustinus fateor de preciosa veste. erubescio. non enim decet hanc professionem non hanc monitionem. non decet hec membra. non decet hos canos. **E**t arguo sic inquisitive pompam in vestibus/in ferulis/in seruitoybus/aut querunt ecclesiastici ad placendum deo. vel ut proficiant primo. vel ad ecclesie honestatem et auctoritatem. **Q**uidam enim ad ali-

quam harum rationum confugiunt.

Non primum ut placeat deo. quam verum est illud bicero. non tenera vestis/sed mundicia metis/ornatum facit clericorum. **C**onstat insuper plus placere deo opera pietatis in quibus potest expediti ea que talis populus requirit. **S**i quis igitur pro deo placere opera deo magis placere facit. alioquin apud te mentis iniquitas sibi. quod iam non solum deo magis pro talia placere intendis. sed vel tibi vel mundo.

Iquerunt ecclesiastici pro talia proficere primis et subditis/videant obsecro ne turpiter fallantur. et tota (vt autem) via errant. **P**lus enim scandalizat pompa clericorum ipsos laicos. tam principes quam alios quam edificat. **P**lus ad indignationem et murmur et inuidiam eos concitat quam ad amorem et plus augent in eis auariciam et superbiam quam extinguat. **D**ebet autem esse officium clericorum/monere subditos verbis et exemplis ad virtutum exercitia humilitatem frugalitatem et sobrietatem. **P**orro non habet opus ista per allegationibus scripturarum ut doceamus populum esse in scandalum laicorum. **I**nterrogat experientia et magna voce clamabit. **I**ta est. nihil verius est. **N**am vni fuit tanta principum et secularium deuotio apud antiquos ecclesiasticos pauperes et paucos. **U**nde tantus honor. tanta reuerentia. tantus cultus. vti quia pompas tales nihil pendebant. **I**dcirco tanquam apud bonos et fideles dispensatores/copiosissime eis ministrabant diuitie. qui postquam insolescere et eis abuti ceperunt/in contrarium versa est prior largitio dico in direptionem et contemptum. **A**udiuimus auribus vni et principibus nostri temporis precellentibus/coram quo dum fieret sermo de refrenatione et moderatione populi statum in regno francie nimis exuberantium et aliarum expensarum propter quas nisi prouisum fuerit/ fraudes rapine et iniusticie et odia et seditiones saltem occulte fiunt propter que omnia teste sapiente regnum de gente in gentem transfertur. **R**espondit indignatus princeps ille. incipiant ecclesiastici apud quos tota pompa est. tota superbia et in vestibus et in prandibus et in omnibus. et de singularibus facta est tunc narratio. vbi que ad honorem suum ecclesiastici vident agere/illa in magna eorum et sue ecclesie contumeliam et probrium commemorata sunt. prandia loquor et cetera

LL 3